

2020/2021

Катышуучунун коду
Код участника

Кыргыз Республикасынын
Билим берүү жана илим
министрлиги

Министерство
образования и науки
Кыргызской Республики

БИЛИМДИ БААЛОО ЖАНА ОКУТУУ УСУЛДАРЫ БОРБОРУ
ЦЕНТР ОЦЕНКИ В ОБРАЗОВАНИИ И МЕТОДОВ ОБУЧЕНИЯ
CENTER FOR EDUCATIONAL ASSESSMENT AND TEACHING METHODS

Республикалык олимпиаданын II (райондук) этабы

Кыргыз тили жана адабияты

(кыргыз класстары үчүн)

1-күн

Фамилиясы/ Фамилия		Аты/Имя	
Атасынын аты/ Отчество			
Мектеби/Школа		Айылы/ Село	
Району/Район		Шаары/ Город	
Облусу/Область			
Телефону/ Телефон			
Мугалими жөнүндө маалымат/ Сведения об учителе			
Мугалиминин ФАА/ ФИО учителя			

НУСКАМА

1-күн. Биринчи күндүн тапшырмаларын аткарууга 3 саат берилет. Окуучуларга сунуш кылынган тапшырмалар тил илиминин бардык бөлүмдөрүн чагылдырат жана окуучулардын жөн гана билимге түз жетүүсүнө эмес, билимин чыгармачылык менен колдонуусуна жана сабактарда калыптандырылган (лексика, грамматика, пунктуация, окуу жана түшүнүү ж.б.у.с. боюнча) жөндөмдөрдү көрсөтүп берүүсүнө багытталган. Олимпиадада төмөнкү типтердеги түрдүү тапшырмалар сунуш кылынышы мүмкүн:

- контекстке жараша синоним жана антонимдердин тандалышы;
- иретке келтирүү (бири-биринен ажыратылган сүйлөмдөрдөн же абзацтардан ырааттуу текст түзүү; чаржайыт түрдө берилген окуялардын иретин калыбына келтирүү);
- текстте калтырылган бош жерлерди түрдүү сөз түркүмдөрү менен толуктоо;
- трансформация, өзгөртүү, алмаштыруу;
- сүйлөмдөрдү толуктоо (жетишпеген компонентти табуу);
- жабык жана ачык типтеги суроолорго жооп берүү (кыска жана кеңири);
- бир тил ичинде өзгөртүп кайра айтуу;
- окулган тексттин стилин негиздеп түшүндүрүү;
- жалпы текстти жана анын айрым бөлүктөрүн окуп түшүнүү, тексттин мааниси боюнча берилген суроолордун туура жоопторун таба билүү;
- тыныш белгилерин туура коё билүү;
- сөздөргө мүчөлөрдү туура жалгай билүү;
- сөздөрдүн сүйлөм ичинде аткарган кызматын аныктай билүү;
- сүйлөмдөрдү адабий тилдин нормасына ылайык түзө билүү ж.б.у.с.

Олимпиада тапшырмаларынын аткарылышынын башкы критерийи – өз алдынчалык.

Олимпиадада телефон чалууларга жана социалдык тармактардагы коммуникацияга, олимпиада катышуучулары тарабынан тапшырмалардын талкууланышына жана орток аткарылышына тыюу салынат. Бул шарттар бузулганда, окуучу олимпиада катышуучуларынын курамынан чыгарылат.

Тапшырмаларды орток аткаруу же көчүрүү фактылары байкалган иштер, аткарылган тапшырмалардын сапаты жана санына карабастан, «0» деген упай менен бааланат.

Эгер иш кайра айтылган же көп бөлүгү кайра көчүрүлгөн комментарийсиз баштапкы тексттен гана турса, анда ал иш **нөл упай менен бааланат.**

Упай
Баллы

Катышуучунун коду
Код участника

Кыргыз тили жана адабияты боюнча райондук / шаардык олимпиаданын тапшырмалары (кыргыз класстары үчүн). **1-күн.**

Кыргыз тили

Аткаруу убактысы: 180 мүнөт

Эскертүү: «*Бир гана жооп жазгыла*» деп көрсөтүлгөн учурларда бирден көп жооп жазылган болсо, биринчи жооп гана каралат!

1. *жаак, ооз, тиш*

Жогорудагы сөздөрдүн кайсынысы, муундун түрлөрү боюнча алып караганда, башкалардан айырмаланып турат?

Эскертүү: Бир гана жооп жазгыла!

2. Төмөнкү сүйлөмдөрдөгү асты сызылган сөздөргө маанилеш сөздөрдү тапкыла (*жоопторду асты сызылган сөздөрдөн кийинки кашаалардын ичине жазгыла; ар бир кашаанын ичине бир гана жооп жазгыла*).

А) Романда кыргыз окурманы үчүн көнүмүш эмес, түшүнүүгө оордук кылган дагы бир сюжеттик-идеялык тарам () бар.

Б) Ал – Авдий Каллистратовдун образы, анын сыйынган философиялык идеялары, ички дүйнөлөрү, этикалык концепциясы жана да ушуга байланышкан ар кыл киринди () эпизоддор.

В) Уламдан-улам ымырт () каптап, айлананы караңгынын оор салмагы баскансып келет.

3. Төмөнкү сүйлөмдөгү асты сызылган сөз тизмегине карама-каршы маанидеги сөздү тапкыла. Жоопто «эмес» деген сыяктуу терс формаларды колдонбогула (*жоопту асты сызылган сөздөн кийинки кашаанын ичине жазгыла; кашаанын ичине бир гана жооп жазгыла*)!

Сөз бүкмөлүү түрдө () айтылып жаткандыктан, узартып отурууну каалабасымды өзүң жакшы билесиң.

6. *табышмактуулардын*

Жогоруда берилген сөздөгү кайсы мүчө / мүчөлөр омонимдик мүчөлөргө кирет?

7. **Төмөндөгү сүйлөмдөрдө асты сызылган сөздөрдүн ортосунда кандай айырмачылык бар (тийиштүү боштуктарды толтургула)?**

1) Ал чөлкөмдө Акбара жалгыз калган эле.

2) Ишенгиле: ал – чындык.

Биринчиси – _____, экинчиси – _____.

8. **Төмөндөгү татаал сүйлөм канча жөнөкөй сүйлөмдөн турат?**

Эскертүү: Бир гана жооп жазгыла!

Дүйнө жымжырт боло түштүбү же кулак тунуп калдыбы – дабыштар өчүп, айлана-тегерек тумандап, эми эле чайыттай ачылып турган жер-суу жоголуп, анын ордуна кызыл өрт каптаган караңгылык басты да калды.

9. **Төмөнкү сүйлөмдөрдөгү асты сызылган сөздөрдөн кийин тийиштүү тыныш белгилерин койгула.**

А) Үй көчүрүү, мал айдоо оңой-олтоң жумуш эмес баарынан оору мал кыркындын да ушу тапка туш келиши айтор малчылардын жаны жай таппай турган кез.

Б) Күшүлдөгөн бөкөндөрдүн арасында жакындары келатат биринчиси – Чоңбашы экинчиси – Желтаманы ал экөөнөн бөлүнүп, Сүйгүнчүгү артта калган.

В) Акчам бар Казанда жүрөмүн, акчам жок Чешмеде күнгө күйөмүн.

Г) Болгону залдагы жарыкты гана саал басып коюшту.

10. *Тигине, баягы бөлтүрүктөр.*

Сүйлөмдүн курамындагы сөздөрдү өзгөртпөй туруп, үтүрдү кантип жоюп жиберүүгө болот?

11. *Макала мазмундуу жазылган. Текстте орунсуз кайталоолор көп кездешет. Бул кетирилген каталарды оңдоо керек.*

Жогорудагы илимий макалага карата жазылган пикирдин тыянагын эске алып, төмөндө берилген боштуктарга тиешелүү сөздөрдү жазгыла.

Рецензенттин пикирин эске алып, макаланын автору орунсуз кайталанган сөздөрдүн айрымдарын _____, айрымдарын _____ керек.

12. *Джо Байден АКШнын кырк алтынчы президенти болуп шайланды.*

Жогоруда берилген сүйлөмдөгү кайсы сөздө орфографиялык эреже сакталган ЭМЕС?

Эскертүү: Бир гана жооп жазгыла!
